

להביט באנטישמיות

אנו מגלים את אט כמה דקה הקליפה בין עולמנו לבין העולם בזמן השואה

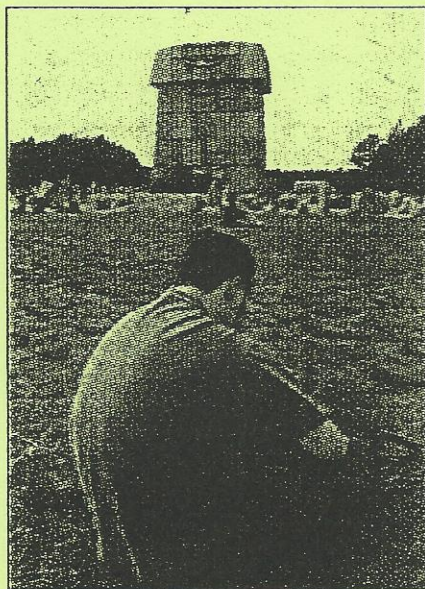
מאת לימור לבנת

יוסף באו, ניצול מחנה הריכוז פלשוב ואסיר מספר 247 ברשימת שינדלר, כתב בשער ספרו "אינני אחראי לתוכן, העתקתי אותו ישר מהחיים". ההערה הזאת מפתיעה לא רק בשל ההעזה להניח ניצוץ של הומור בפתחו של ספר על עולם הבלהות של מחנות המוות, אלא גם משום שהיא מבטאת הסתכלות שונה מאוד מזאת של ק. צטניק, שדיבר על "הפלנטה האחרת".

דומה שגם אנחנו, ילידי הארץ, עוברים שינוי הדרגתי בין שני הקטבים הללו. ככל שחולפות השנים, ולכאורה היה צפוי שהפלנטה האחרת תלך ותתרחק מאתנו, מתרחש תהליך הפוך: אנחנו מגלים יותר ויותר כמה דקה קליפת ההגנה שכאילו הבריחה בין עולמנו לבין עולם המומתים והנשרפים. באופן לא לגמרי מובן אנחנו לומדים לדעת שלא רק הורינו, אלא גם ילדינו, חשים היום שהוועה הנראית התרחשה בעולמנו שלנו ולא בעולם אחר.

פרימו לוי אמר, שתהום של אי הבנה שאין לגשר עליה פער רחב בין מי שהיה שם למי שלא היה. היום נדמה, שבאורח פלא לא רק שהתהום מצטמצמת, אלא שרבים מאתנו מרגישים שהיינו יכולים להיות שם, ובמידה מסוימת כאילו היינו. בני הנוער, דור שני ושלישי לילידי הארץ, נמשכים לאושוויץ. הם רוצים לצעוד על האדמה המקוללת ההיא, כמו דווקא כדי להיווכח שהשמש הזורחת שם היא אותה השמש הזורחת בעולמנו. ראיתי אותם שם, נאחזים זה בזה, לופי תים בכוח את דגל ישראל ובר

כים. ראיתי אותם חוזרים משם בוגרים יותר וחשים שהם מבינים דבר-מה חדש חשוב הנוגע לחייהם, גם אם בדרך כלל הם אינם יודעים לנסח באופן ברור מהו. אני חושבת שנכון להניח

תצלום: ישראל סאן

בני נוער בטרבלינקה. בוכים ומבינים

להם כך ולא ללחוק. לא כל הדברים חייבים להיאמר.

אבל אפשר לנסות להבין את הדקע לשינוי שעובר עלינו. שלוש חומות מגן שבנינו סביב הזהות הישראלית הצעירה והשכר בידה אנחנו יכולים כבר לפרק, כי אנחנו די גדולים כדי לצאת ולהתמודד עם העולם. ראשית, לא נכון שאנחנו אחרים ושונים מסבינו וסבתותינו שהלכו לתאי הגזים. מה שמבריל בינינו לבינם הוא לא זה שאנחנו כביכול סוג של יהודי חדש. ההבדל העיקרי הוא חיצוני, לנו יש מדינה וצבא ודגל, ולהם לאסונם לא היו.

שנית, לא רק השמש מעל אושוויץ היתה אותה שמש. אלפי אנשים שעסקו במלאכת השטן היו אנשים מהעולם הזה. הם היו מהנדסים ורופאים, איכרים ופועי

לי רכבת, בני אומות שונות. אחרי כל יום של רצח המונים, רבים מהם היו שבים אל נשר תיהם וילדיהם. עשרות אלפים של אזרחים מהוגנים ושכנים טובים קמו לפתע על שכניהם היהודים, התעללו, אנסו ורצחו, לעתים תמורת פרוטות. כל זה לא קרה בגיהנום, אלא כאן על פני האדמה.

האשליה השלישית נוגעת לשנאת ישראל. הרצל קרא להתבונן באנטישמיות בעייניים פקוחות ובלי פחד. הוא הסביר אותה במונחים רציונליים והבטיח, שכאשר תהיה לנו מדינה נורמלית משלנו ורק יהודים מעטים יישארו במזרח אירופה, לא תהיה עוד סיבה לשנאת ישראל והיא תיעלם. זה לא ממש עבד. יש לנו מדינה נורמלית, אבל אויביה משתמשים נגדה בכלי התעמולה האנטישמית הקלאסית, שעכשו נוסף עליהם אחר חדש: הכחשת השואה. במדינות רבות בעולם כמעט אין יהודים אבל יש אנטישמיות. האנטישמיות היא תופעה שכל ההסברים הרציונליים התנפצו על סלעיה. האם כבר יש לנו כוח נפשי להתבונן בלי פחד גם בתופעה ללא הסבר? אם לנו אין עדיין די כוח לזה, נראה שלילדינו כבר יש.

הרבה אופטימיות דרושה כדי להתמודד עם העולם שאחרי השואה ללא אשליות. אפשר לשאוב אותה מכוח החיים של העם היהודי, שמצא בתוך נפשו את היכולת לקום מתוך האפר וההריסות, לבוא לישראל, להילחם על הקמתה, לעשות לשגשוגה. גם גבורת החיים הזאת ראוייה להיזכר ולהיכלל במונח "השואה והגבורה".

הכותבת היא שרת הזינדק